

dessa bref äro skrifna sista dagarne af oktober, samtidigt med grefve Bergs resa till Petersburg, hvilken intercession för förslaget baron Langenskiöld hade anlitat, såsom af det första brefvet framgår. Man bör nemligen ihågkomma, att grefven på denna resa, tre veckor senare, frånträdde generalguvernörsp platsen. Äfven här af torde kunna slutas, att det icke var grefven, som upprätthöll Utskottet, hvilket oberoende af hans afskedstagande lefde och florerade.

Brefven innehålla speciela uppgifter angående personer och förhållanden härstädes, som väl visa, att baron Langenskiöld hade mycken grund för sina farhågor angående Utskottets uppträdande. – Men å andra sidan visar sig, att fruktan för svårare följder af det misstag, han erkände sig hafva begått, för hans blick förmörkat utgifterna till en lyckligare utgång. 10

3:o Konsept till ett bref till person, som ännu lefver, och hvars hufvudsakliga innehåll jag äfven af detta skäl icke anser mig berättigad framlägga. I detsamma förekommer dock den upplysning, som rör baron Langenskiöld enskildt och som derföre kan utan indiskretion meddelas.

Ett allmänt spridt rykte uppgaf, att bland Komiténs i Petersburg handlingar skulle funnits ett konseptförslag till manifestet af baron Langenskiölds hand. Detta rykte kunde, om det egde grund, bero endast af en oförlätlig pligtförgätenhet hos någon tjänsteman vid komitén eller statssekretariatet. Brefvet nämner två personer, båda numera döda, hvilka af ryktet utpekats såsom dess upphofsmän. 20

Baron L. skrifver, att, såvidt han vet, endast ett utkast till de två första paragrafernas lydelse på Svenska språket kunna finnas af honom skrifna, men nämner derjemte, att han öfversatt förslaget till Ryskan, på hvilket språk afbattade sådana dokumenter naturligtvis föredragas, ehuru å motsstående spalt förordnandet ingår äfven med Svensk text. – L. anför det sagda af förekommen anledning, icke för att urskulda sig sjelf. Han förebrår sig tvärtom, att han ännu vid öfversättandet icke insåg behofvet af ändring i dokumentets lydelse, som enligt hvad han erkänner icke skulle mött något hinder. 30

Jag tillägger: möjligt är, att brefven, såsom lätt händer, då man är sin egen renskrifvare, skulle fått en från konsepten afvikande lydelse. Men i sak och isynnerhet för mitt ändamål har detta föga att betyda. Om något grefve Bergs deltagande i utskottsförslaget innehålla konsepten icke den minsta antyden, men tvärtom upplysning om dess upphof, ehuru likväl icke någon berättelse om första anledningen, hvartill brefvens särskilda syften icke heller kunde leda författaren. Det är att beklaga, att icke någon recit härom finnes bland baron L:s efterlemnade papper. Men man bör hoppas, att när den tillkommer, då tillgången kan och får offentliggöras, fullständigare uppgifter skola vara tillgängliga, meddelade af någon annan bland dem, som i saken medverkat. 40

J. V. S.

101 TILL RED. AF MORGONBLADET.

Morgonbladet n:o 243, 19. X 1876

Anhålls förbindligt om plats i Morgonbladet för följande:

Författaren till minnestal öfver ministerstatssekreteraren m. m. gref-

icke tvärtom såsom i minnestalet antydes. Det har dock sin riktighet, att handläggningen i de båda departementerna var slutförd i början af året 1861, då alltså antagligen uppgifterna på frågorna voro fullständiga. Bemötandets stickord i denna punkt har jag redan räknat bland de onödiga.

J. V. S.

102 KRIGSTEATERN. VI.

Morgonbladet n:o 255, 2.XI 1876

10

Ryktet, att Djunislinien vore tagen af turkarne vidhålles så ihärdigt, att saken kunde se betänkelig ut. Äfven ett så allvarligt blad som österrikiska Politische Korrespondenz innehåller utförlig berättelse om de strider, under hvilka eröfringen skulle skett. Men då dessa underrättelser icke gå längre än till den 23, förefalla de förlegade. Sedan dess skulle säkert fullkomlig bekräftelse hunnit anlända. Men sådan saknas. Tvertom telegraferades såsom »officielt» den 28 från Belgrad, att ingen strid förefallit sedan den 23, då förlorade positioner af serberna återtogos. Det tillades, att de engelska korrespondenterna i turkiska läget måste af turkarne blifvit förda bakom ljustet.

20

Om någon särskild ort, Tjunis, är menad, synes osäkert. Men så benämnes en liten flod, hvilken flyter från Yastrebats bergen i nordostlig riktning och utmynnar i Morava nära Deligrad. Det är långsät denna, Horvatovitsch är posterad, således på en försvarslinie af minst en half mils längd, och om hvilken det är fråga. Framom denna linies sydliga ända ligger Schiliegovats och Gredetin. Många indicier antyda, att dessa sistnämnde poster, ehuru den 23 delvis återtagna, blifvit åter öfvergifna. Men såsom sagdt, saknas all pålitlig underrättelse, att

30

sjelfva Djunis-linien skulle vara af serberne förlorad. Det har icke varit svårt att längesedan anmärka, att sebernas nödtvungna halfcirkelformiga försvarsställning omkring de i denna säck koncentrerade turkarne måste vara vådlig. Det underbara är, att de så länge förmått hålla ut i densamma. Kommer vapenhvilan till stånd, är det väl otvifvelaktigt, att den för dem kommer i en god stund. Ty det är knappt troligt, att turkarne under densamma skola stå kvar i sin inklämnda ställning, med kommunikation öppen på en enda svår väg, den långsät venstra Moravastranden till Nisch. Omöjligt synes också, att serberne skulle hafva ressurser, att ensamma fortsätta kriget.

40

Men dagens stora fråga är just detta vapenstillestånd.

103 KRIGSTEATERN. VI. (TILLÄGG)

Morgonbladet n:o 256, 3.XI 1876

Ehuru ryktet om eröfringen af Djunis redan den 23 oktober var falskt, har det dock beklagligen visat sig, att det föröbadade, hvad som komma skulle. Efter en oafgjord artilleristrid den 28, lyckades turkarne söndagen den 29 oktober att eröfra serbernas förskansningar. Telegram till ryska blad uppgifva, att en korps af ryska frivillige ända till 4 500 man, hvilken försvarade hufvudställningen, förlorade hälften af sitt antal. De tillägga, att serberne fäktat dåligt, men detta tillägg kan förklaras af stundens känslor. Serbiska officiella meddelanden prisa

50